

BIJLAGE I: Basismodel beleidstheorie kinderopvangbeleid

De beleidstheorie vormt het vertrekpunt van de onderzoeksagenda. Een beleidstheorie is het geheel aan aannames en doelen dat ten grondslag ligt aan het beleid. Het geeft weer welke instrumenten worden ingezet met welk doel en biedt hiermee het kader waarlangs doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid getoetst worden.

De hoofddoelen ("outcome") die de overheid met het beleid beoogt zijn enerzijds het bevorderen van de arbeidsparticipatie van werkende ouders (1) en anderzijds een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van kinderen (2). Deze hoofddoelen komen in de beleidstheorie terug en de prestaties die worden geleverd om dit te bereiken moeten resulteren in betaalbare, toegankelijke en kwalitatief goede en veilige kinderopvang ("output"). Onder deze prestaties is beschreven wat onder betaalbaarheid (zoals lage marginale druk), toegankelijkheid (zoals toekenningszekerheid) en kwaliteit en veiligheid (zoals hoge mate van naleving) moet worden verstaan. De instrumenten ("throughput") die worden ingezet om de outputdoelen te bereiken zijn: kinderopvangtoeslag, gemeentelijk beleid (voor peuters en voor SMI), wettelijke kwaliteits- en veiligheidseisen, toezicht en handhaving, voorlichting en communicatie. De middelen ("input") die hiervoor beschikbaar zijn gesteld, zijn de financiële middelen en menskracht.

Aanpalend beleid en externe effecten hebben invloed op het beleid van kinderopvang, maar zijn geen onderdeel van het kinderopvangbeleid van SZW. Zo ligt de verantwoordelijkheid voor het onderwijsachterstandenbeleid, waaronder voorschoolse educatie (VE) dat in de kindercentra wordt aangeboden, bij het ministerie van OCW. De kinderopvangsector is vanwege de koppeling met arbeidsparticipatie en de vrije markt waar het zich in bevindt, gevoelig voor conjuncturele ontwikkelingen. Deze onderdelen worden in de beleidstheorie genoemd omdat daarmee rekening gehouden moet worden bij het evalueren van het beleid.

Basismodel Beleidsstheorie: KO Huidige stelsel

Outcome

Bevorderen arbeidsmarktparticipatie ouders van kinderen 0 - 12 jaar

Bevorderen ontwikkeling kinderen 0 - 12 jaar

Output

Betaalbare kinderopvang

- lage marginale druk
- ouders hebben de perceptie dat KO betaalbaar is
- KO financieel niet belemmerend voor participatie van kwetsbare groepen (o.a. lage SES, studenten, inburgeraars)
- Peuters en kinderen van ouders met SMI bereikt

Toegankelijke kinderopvang

- Beschikbaarheid (in de buurt en weinig wachtlijsten)
- Begrijpelijkheid KOT systematiek (aanvragen en wijzigen is eenvoudig)
- Toekenningszekerheid (weinig terugvorderingen)
- KO maakt combinatie arbeid en zorg mogelijk (ontzorgt)

Kwalitatief goede en veilige kinderopvang

- Hoge (proces)kwaliteit: emotionele en educatieve kwaliteit
- Veilige opvang (fysieke veiligheid, weinig incidenten)
- Hoge mate van kwaliteits- en veiligheidsbeleving (subjectief)
- Hoge mate van naleving en effectief optreden bij niet naleving
- Goede overgang van kinderopvang naar onderwijs

KO organisaties binnen stelsel van gereuleerde marktwerking

Throughput/instrumenten

- Kinderopvangtoeslag (KOT) voor werkende ouders en studenten en inburgeraars van kinderen 0-12 jaar
- Verbetertraject KOT: samenwerking met Belastingdienst en communicatie ouders en kinderopvangorganisaties

- gemeentelijk beleid voor peuters (2-4 jaar) van niet werkende ouders en kinderen van ouders met sociaal-medische indicatie (SMI)

Toezicht en handhaving

- Decentraal door gemeenten en GGD-en, interbestuurlijk toezicht door Inspectie voor het Onderwijs
- Het Rijk stelt kaders, faciliteert uitvoeringspartijen en stuurt op uniformering van de uitvoering

Kwaliteits- en veiligheidseisen in Wet kinderopvang en onderliggende regelgeving. oa:

- kwaliteitseisen IKK
- vier ogen principe
- verplichte aanwezigheid EHBO-er
- continue screening op strafbare feiten
- verplichte VOG werkenden in de kinderopvang
- meldplicht bij geweld

Voorlichting en communicatie over kinderopvang (o.a. website, eenoogopslag, campagnes)

Input

Fiscaal

- KOT: 3.343.006.000
- Uitvoeringskosten BD: 70 mln*
- *uitgaven 2015 + 1 mln toevoeging va 2018

Middelen gemeentelijk beleid

- bestuurlijke afspraken SZW/VNG: 30 miljoen
- SMI: 28 miljoen
- eigen gemeentelijke middelen

Toezicht en handhaving

- Middelen gemeentefonds: 43,4 mln
- Bijdrage lvhO KO toezicht: 1 mln

Overig

- Subsidies: 2,35 mln
- Opdrachten: 4,5 mln
- Uitvoeringskosten DUO en Justis: 11,2 mln
- Eigen capaciteit (directie KO): 2,8 mln
- Vertrouwensinspecteurs: 0,5 mln
- Externe capaciteit verbetertraject:

Bestrijden van achterstanden (OCW) kinderen 2-4 jaar

Aanpalend beleid: voorschoolse educatieprogramma's (VE) Primair onderwijs (aansluiting met KO)

Externe effecten waaronder conjunctuur, demografische ontwikkelingen en sociale normen

Toelichting beleidstheorie kinderopvang in relatie tot recent onderzoek

In bijlage II zijn relevante afgeronde en geplande onderzoeken en evaluaties opgenomen. Doordat beoogd wordt om via de drie outputdoelen (betaalbaarheid, toegankelijkheid, en kwaliteit en veiligheid) - de twee hoofddoelen te bereiken, zijn alle onderzoeken gerubriceerd naar de outputdoelen. Hierbij raken sommige onderzoeken meerdere outputdoelen en zijn daarom niet eenduidig toe te schrijven aan een van de doelen. Hieronder licht ik kort per outputdoel toe wat er aan onderzoek heeft plaatsgevonden en welke voornemens voor onderzoek er zijn.

Betaalbaarheid

Er is de laatste jaren veel onderzoek gedaan naar, en dus inzicht in, de betaalbaarheid van kinderopvang en de effecten daarvan op het gebruik van kinderopvang en de arbeidsparticipatie. Ook hebben diverse verkenningen plaatsgevonden die betrekking hebben op de toekomst van het stelsel voor kinderopvang. Veranderingen hierin worden blijvend gemonitord. Voorbeelden van onderzoek zijn:

- De kwartaalcijfers kinderopvang die de ontwikkeling van arbeidsparticipatie en het gebruik, de tarieven en aantal locaties van gastoudersopvang, kinderdagopvang en buitenschoolse opvang monitoren.
- Het onderzoek 'Kijk op de kinderopvang' van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) dat inzicht geeft in de perceptie van ouders over de betaalbaarheid (en tevens de toegankelijkheid en kwaliteit).
- Het IBO Deeltijdwerk dat veel inzicht verschaft in de kansen en belemmeringen voor het vergroten van de arbeidsparticipatie van met name vrouwen waarbij ook wordt ingegaan op de betaalbaarheid van kinderopvang;
- De Scenariostudie vormgeving kindvoorzieningen (SVK) - mede naar aanleiding van het IBO Deeltijdwerk - dat concrete scenario's voor mogelijkheden van herziening van het stelsel, waaronder ook alternatieven voor de kinderopvangtoeslag, verkent. Het eindrapport komt in december beschikbaar;
- De IBO Toeslagen II (2020) "Eenvoud of maatwerk: alternatieven voor het bestaande toeslagenstelsel", de "Omzien in verwondering I en II" rapporten van de commissie Donner (2019 en 2020), het rapport "Geen powerplay maar fair play" van de Nationale Ombudsman (2017) en de "Kamerbrief Toeslagen": lessen uit 15 jaar onderzoek Algemene Rekenkamer" (2020) hebben verder belangrijke knel- en leerpunten rondom het financieringsstelsel (en ook vereenvoudiging, dat ook te maken heeft met de "toegankelijkheid") van de kinderopvang naar voren gebracht.

Hoewel nog niet alle onderzoeksoplossingen zijn verkend, bieden deze verschenen onderzoeken, trajecten en vaste monitors vooralsnog voldoende informatie voor evaluatie en verdere beleidsontwikkeling voor de komende twee jaar. Mogelijk dienen zich nog andere kennisvragen aan, bijvoorbeeld naar aanleiding van het SVK-traject. Jaarlijks zal ik bezien of er nader onderzoek gewenst is naar de betaalbaarheid van het stelsel.

Toegankelijkheid

Ten aanzien van de toegankelijkheid van kinderopvang vinden er diverse monitoren, verkenningen en onderzoeken plaats. Daarnaast is er veel onderzoek gedaan dat betrekking heeft op het vergroten van de toekenningszekerheid en het verminderen van de (ervaren) complexiteit van het kinderopvangtoeslagstelsel. Genoemd kunnen worden:

- Het Verbetertraject Kinderopvangtoeslag waarbij sinds medio 2018 in samenwerking met de Belastingdienst maatregelen en verbeteringen worden uitgewerkt om de aanpak rond terugdringen van de hoge terugvorderingen te intensiveren. Hierbij is ook aandacht voor het verminderen van de complexiteit die ouders kunnen ervaren bij het aanvragen/wijzigen van de kinderopvangtoeslag. De maatregelen zullen komende jaren doorlopend worden geëvalueerd en waar nodig bijgesteld;

- De al genoemde SVK waarin wordt gekeken hoe het stelsel voor kindervoorzieningen zo ingericht kan worden dat doelen ten aanzien van de ontwikkeling van het kind, de combinatie van arbeid en zorg en een zo eenvoudig mogelijk stelsel zo goed mogelijk worden bereikt;
- Monitoring van veranderingen in het gebruik van kinderopvang – onder meer onder peuters – en het bereik van de voorschoolse educatie;
- Specifiek onderzoek naar de uitvoering en het bereik van kinderen met ouders met een sociaal-medische indicatie (SMI) dat is uitgezet.

Bovenstaande levert naar verwachting voldoende inzicht in het onderwerp 'toegankelijkheid' om het gevoerde beleid te evalueren en bij te sturen. Jaarlijks zal ik bezien of niettemin nader onderzoek gewenst is naar de toegankelijkheid van het stelsel.

Kwaliteit en veiligheid

De basiskennis over de kwaliteit en veiligheid van de kinderopvang is beschikbaar. Niettemin is er op dit thema nog behoefte aan inzichten om beleid te evalueren en bij te kunnen sturen. Er zijn de afgelopen jaren vele verbeteringen doorgevoerd om de kwaliteit in de kinderopvang te verhogen. Daarnaast wordt in de praktijk geëxperimenteerd met interventies gericht op professionalisering van de kinderopvang. Over de effecten hiervan op de ontwikkeling van kinderen wordt de komende twee jaar meer bekend. Belangrijke studies zijn:

- De Landelijke Kwaliteitsmonitor kinderopvang (LKK);
- Het jaarlijkse inspectierapport dat inzicht geeft in de veiligheid van de kinderopvang en de uitvoering van het toezicht;
- Het SCP perceptieonderzoek onder ouders over de kwaliteit van kinderopvang uit 2018;
- De monitor IKK en de evaluatie van de Wet IKK die in 2021 naar de Kamer wordt verzonden, die inzicht geeft in de effectiviteit van de kwaliteitsverbeteringen;
- Het onderzoek van ZonMW te verschijnen in 2022 dat inzicht verschaft in de effectiviteit van interventies gericht op professionalisering van de kinderopvang.

BIJLAGE II: Overzicht van afgerond en gepland onderzoek

In deze bijlage zijn relevante afgeronde en geplande onderzoeken en evaluaties opgenomen. Deze zijn gerubriceerd naar de onderscheiden outputdoelen betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit en veiligheid. Onderzoek naar de effecten van het beleid op het bevorderen arbeidsparticipatie en ontwikkeling kind is ook terug te vinden.

1. Betaalbare kinderopvang

- lage marginale druk (werken en gebruik van kinderopvang moet lonen)
- ouders hebben de perceptie dat kinderopvang betaalbaar is (subjectieve betaalbaarheid)
- kinderopvang is financieel niet belemmerend voor participatie van kwetsbare groepen (o.a. lage SES, studenten, inburgeraars)
- peuters en kinderen van ouders met SMI bereikt

"Betaalbare kinderopvang"		
Wat weten we al?		
<i>Welke kennis hebben we al?</i>		
<i>Welke kennis is op korte termijn beschikbaar?</i>		
	Titel & Bron	Frequentie (jaar)
Lage marginale druk		
<i>Marginale druk werkende ouders</i>	Marginale druk: op het randje van de mogelijkheden, ministeries SZW & Financiën, 2019	Eenmalig (2019)
Perceptie van betaalbaarheid		
<i>Percepties van ouders over de betaalbaarheid van kinderopvang (dagopvang en BSO)</i>	SCP Onderzoek 'Kijk op kinderopvang' 2018	Eenmalig (2018)
Financiële belemmeringen		
<i>Inzicht in gebruik van kinderopvang door ouders met lage inkomens.</i>	Beleidsignalement. Het gebruik van kinderopvang door ouders met lagere inkomens, SCP 2016	Eenmalig (2016)
<i>Hoe ouders met een lage sociaal-economische achtergrond gestimuleerd kunnen worden om kinderopvang te gebruiken</i>	Bevorderen kinderopvang onder ouders met lage SES, Tabula Rasa, maart 2020	Eenmalig (2020)
Bereik van peuters en SMI		
<i>Aantal peuters dat naar een voorschoolse voorziening gaat en in de inspanningen die gemeenten hiervoor verrichten</i>	Monitor Bestuurlijke afspraken bereik peuters en inspanningen gemeenten, Buitenhok 2017 & 2019	Elke twee jaar (tot 2021)
<i>Doeltreffendheid van de harmonisatiewet en effecten in de praktijk</i>	Evaluatie Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk, SZW 2020	Eenmalig (2020)

<i>Inzicht in hoe gemeenten SMI vormgeven, de middelen doelmatig inzetten, en in welke mate kinderen van ouders met een SMI bereikt worden</i>	Onderzoek uitgezet	Eenmalig (2021)
Inzicht in doeltreffendheid – betaalbaarheid (output) en arbeidsparticipatie (outcome)		
<i>Ontwikkeling in gebruik, arbeidsparticipatie, tarieven en aantal locaties</i>	Kwartaalcijfers Kinderopvang	Elk kwartaal (2020-Q3)
<i>Gebruik kinderopvang (en naar verschillende inkomensgroepen)</i>	Kerncijfers kinderopvang in Jaarverslag SZW	Jaarlijks (2021)
<i>Effecten op de arbeidsparticipatie, de vraag naar kinderopvang en de overheidsfinanciën van alternatieve vormgevingen van de KOT</i>	Onderzoek alternatieve vormgeving kinderopvangtoeslag, CPB Notitie 2015	Eenmalig (2015)
<i>Inzicht in de effecten van de verlenging van de werkloosheidstermijn op het gebruik van kinderopvang</i>	Onderzoek naar de effecten van de verlenging van de werkloosheidstermijn, CBS 2016	Eenmalig (2016)
<i>De mate waarin verschillende groepen op de arbeidsmarkt reageren op financiële prikkels</i>	Maatwerk loont, moeders prikkelbaar. De effecten van fiscaal participatiebeleid, CPB Policy Brief 2015/02	Eenmalig (2015)
<i>Opties om het kinderopvangstelsel stabiel, toegankelijker en kwalitatief beter te maken met oog voor culturele en sociaal-, psychologische factoren in relatie tot arbeidsparticipatie en het gebruik van kinderopvang</i>	Naar een stabiel stelsel van kinderopvang, SEO, 2020	Eenmalig (2020)
<i>Analyse van beleidsopties ter reducering van armoede, waaronder verhoging van kinderopvangtoeslag</i>	https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-SCP-Kansrijk-armoedebeleid.pdf	Eenmalig (2020)
<i>Verbeteropties kindvoorzieningen om (financiële) toegankelijkheid en kwaliteit te vergroten en kinderen zich beter kunnen ontwikkelen</i>	Visie op het toekomstige stelsel van voorzieningen voor jonge kinderen, Gelijk goed van start, Sociaal-Economische Raad, 2016	Eenmalig (2016)
<i>Verkenning van voorzieningen – kinderopvang, primair onderwijs en verlof voor (ouders van) kinderen van 0 tot 12 jaar en de effect op arbeidsparticipatie.</i>	Tussenrapportage Scenariostudies Vormgeving Kindvoorzieningen, SZW Eindrapport Scenariostudies Vormgeving Kindvoorzieningen (verwacht)	Juli 2020 December 2020
Wat weten we nog niet?		
<i>Wat zijn nog kennislacunes? Welke kennisvragen komen daaruit voort?</i>		
Conclusie: Er is al veel inzicht in de betaalbaarheid van kinderopvang en de effecten daarvan op het gebruik van kinderopvang en de arbeidsparticipatie. Veranderingen hierin blijven gemonitord worden. IBO-deeltijd heeft ook veel inzicht verschaft in de belemmeringen en kansen rond het vergroten van de arbeidsparticipatie van met name vrouwen. Daarnaast verkent het interdepartementaal traject Scenariostudies Vormgeving Kindvoorzieningen (SVK) het vereenvoudigen van het stelsel waaronder de financiering en de effecten op de arbeidsparticipatie. Verdere kennisuitbreiding rondom het thema 'betaalbaarheid' heeft geen prioriteit voor de komende twee jaar.		

2. Toegankelijkheid kinderopvang

- beschikbaarheid (in de buurt en weinig wachtlijsten)
- begrijpelijkheid KOT systematiek (aanvragen en wijzigen is eenvoudig)
- toekenningszekerheid (weinig terugvorderingen)
- kinderopvang ontzorgt ouders om arbeid en zorg te combineren

"Toegankelijke kinderopvang"		
Wat weten we al?		
<i>Welke kennis hebben we al? Welke kennis is op korte termijn beschikbaar?</i>		
	Titel & Bron	Frequentie (jaar)
Beschikbaarheid		
<i>De ontwikkeling in het aantal locaties en kindplaatsen dagopvang en BSO</i>	Kwartaalcijfers Kinderopvang op Rijksoverheid.nl Landelijk Register Kinderopvang	Elk kwartaal (2020-Q3) Jaarlijks (2020)
Begrijpelijkheid en toekenningszekerheid		
<i>Perceptie en ervaring van ouders over toegankelijkheid KOT</i>	SCP Onderzoek 'Kijk op kinderopvang' 2018 Monitor Arbeid, Zorg en Kinderopvang 2019, CBS 2020 Flitspeiling, Kinderopvang najaarsmeting 2019, Kantar	Enmalig (2018) Elke twee jaar (2022) Enmalig (2019)
<i>Inzicht in (het reduceren van) de complexiteit van de KOT voor de burger en (het verhogen van) de toekenningszekerheid</i>	IBO Toeslagen deelonderzoek 2, Eenvoud of maatwerk: alternatieven voor het bestaande toeslagenstelsel, Ministerie van Financiën en Inspectie der Rijksfinanciën, 2020 Contourennota Vervolgtraject toeslagen, Ministerie van Financiën	Enmalig (2020) Enmalig (najaar 2020)
<i>Voortgang en resultaten verbetertraject KOT o.a. inzicht in: - waarom ouders niet tijdig wijzigingen doorgeven en hoe het juiste gedrag gestimuleerd kan worden. - effectiviteit en verbeterpunten Pilot app KOT en Pilot persoonlijke begeleiding</i>	Gedragsexperiment Verbetertraject Terugvorderingsproblematiek kinderopvangtoeslag, D&B Pilots app KOT en persoonlijke begeleiding	Enmalig (2021) Continu
<i>Inzicht in de werking van de kinderopvangtoeslagregelgeving, de financiële moeilijkheden die zijn veroorzaakt door de handhaving hiervan, en mogelijke oplossingen om gedupeerde ouders tegemoet te komen.</i>	Geen powerplay maar fair play. Onevenredig harde aanpak van 232 gezinnen met kinderopvangtoeslag, Nationale Ombudsman (2017) Omzien in verwondering, Adviescommissie uitvoering toeslagen, (2019) Omzien in verwondering 2: Eindadvies Adviescommissie Uitvoering Toeslagen (2020)	Enmalig

<i>Inzicht in de werking van het toeslagenstelsel</i>	Kamerbrief Toeslagen: lessen uit 15 jaar onderzoek Algemene Rekenkamer (2020)	Enmalig
Combinatie arbeid en zorg		
<i>Gebruik kinderopvang in dagen en uren</i>	Monitor Arbeid, Zorg en Kinderopvang 2019, CBS 2020	Elke twee jaar (2022)
<i>Inzicht in werk-privébalans en het emotioneel welbevinden van ouders</i>	SCP Onderzoek 'Kijk op kinderopvang' 2018	Enmalig (2018)
<i>Inzicht in hoe ouders informatie over kinderopvang vergaren en welke informatiebehoeften ouders hebben</i>	Onderzoek informatiebehoefte Kinderopvang, Motivaction, 2019	Enmalig (2019)
<i>Stand van zaken, oorzaken en gevolgen van deeltijdwerk, en beleidsopties om arbeidsuren te beïnvloeden</i>	IBO Deeltijd; De(el) tijd zal het leren, van analyse naar beleid over deeltijd, Ministerie van Financiën, 2020	Enmalig (2020)
Inzicht in doeltreffendheid – toegankelijkheid (output) en ontwikkeling kind (outcome)		
<i>Verbeteropties kindvoorzieningen om (financiële) toegankelijkheid en kwaliteit te vergroten en kinderen zich beter kunnen ontwikkelen</i>	Visie op het toekomstige stelsel van voorzieningen voor jonge kinderen, Gelijk goed van start, Sociaal-Economische Raad, 2016	Enmalig (2016)
<i>Verkenning van voorzieningen – kinderopvang, primair onderwijs en verloskundigen voor (ouders van) kinderen van 0 tot 12 jaar. Deze studie tracht opties in kaart te brengen die het vereenvoudigen en de ontwikkeling van kinderen verbeteren.</i>	Tussenrapportage Scenariostudies Vormgeving Kindvoorzieningen, SZW Eindrapport Scenariostudies Vormgeving Kindvoorzieningen (verwacht)	Juli 2020 December 2020
Wat weten we nog niet?		
<i>Wat zijn nog kennislacunes? Welke kennisvragen komen daaruit voort?</i>		
Conclusie: Er is al veel inzicht in de toegankelijkheid van de kinderopvang en hoe de complexiteit van het kinderopvangtoeslagstelsel gereduceerd kan worden en de toekenningszekerheid vergroot. De IBO-Toeslagen onderzoeken, het verbetertraject Kinderopvangtoeslag, de rapporten van de commissie Donner, de Algemene Rekenkamer en de Nationale Ombudsman hebben belangrijke leerpunten opgeleverd. Er zijn diverse pilots uitgezet gericht op verbetering van de KOT die de komende jaren continue worden geëvalueerd en bijgesteld. Veranderingen in het gebruik van kinderopvang en het bereiken van de voorschoolse voorzieningen blijven gemonitord worden. Daarnaast verkent het interdepartementaal traject Scenariostudies Vormgeving Kindvoorzieningen (SVK) het vereenvoudigen van het stelsel waarbij de toegankelijkheid specifiek aandacht krijgt. De tussenrapportage en de te verwachte eindrapportage SVK moet voldoende inzichten opleveren in hoe de 'toegankelijkheid' van kinderopvang verbeterd kan worden.		

3. Kwalitatief goede en veilige kinderopvang

- Hoge (proces)kwaliteit: emotionele en educatieve kwaliteit
- Veilige opvang (fysieke veiligheid, weinig incidenten)
- Hoge mate van kwaliteits- en veiligheidsbeleving (subjectief)
- Hoge mate van naleving van eisen kwaliteit en veiligheid en effectief optreden bij niet-naleving
- Goede overgang van kinderopvang naar onderwijs

"Kwalitatief goed en veilige kinderopvang"		
Wat weten we al? <i>Welke kennis hebben we al?</i> <i>Welke kennis is op korte termijn beschikbaar?</i>		
	Titel & Bron	Frequentie (jaar)
Proceskwaliteit		
<i>Ontwikkelingen in de emotionele en educatieve kwaliteit van de kinderopvang uitgesplitst naar kinderdagopvang, bso en gastouderopvang</i>	Landelijke kwaliteitsmonitor kinderopvang (UU, Sardes)	Jaarlijks (2017-2020)
<i>Inzicht in kwaliteit van de babyopvang in horizontale en verticale groepen</i>	Data-analyse LKK 2017-2019, verdiepende studie (UU & Sardes) (verwacht)	Eenmalig (2020)
<i>Inzicht in verschillen in kwaliteit naar regio, stedelijkheidsgraad, uurprijs en groepssamenstelling</i>	Data-analyse LKK 2017-2019, verdiepende studie (UU & Sardes) (verwacht)	Eenmalig (2020)
<i>Inzicht in maatschappelijk ondernemerschap en privaat-publieke samenwerking en de kwaliteit van kinderopvang</i>	Data-analyse LKK 2017-2019, deskundigenraadpleging en (internationale) case studies (UU & Sardes) (verwacht)	Eenmalig (2020)
Veiligheid		
<i>Inzicht in de veiligheid van de kinderopvang</i>	Landelijk rapport gemeentelijk toezicht kinderopvang (IvhO)	Jaarlijks
Perceptie kwaliteit en veiligheid		
<i>Inzicht in de percepties van ouders over de kwaliteit en veiligheid van de kinderopvang en in hoeverre dat hun keuze beïnvloedt</i>	SCP Onderzoek 'Kijk op kinderopvang' 2018	Eenmalig (2018)
Naleving		
<i>Beeld van de uitvoering van het toezicht op de kinderopvang door GGD'en en de handhaving door gemeenten in Nederland</i>	Landelijk rapport gemeentelijk toezicht kinderopvang, Inspectie van het Onderwijs	Jaarlijks
<i>In hoeverre borgt de huidige toezichtssystematiek de kwaliteit van de gastouderopvang voldoende</i>	Thema-onderzoek Toezicht Gastouderopvang, Inspectie van het Onderwijs	Eenmalig (2020)

Inzicht in de samenwerking op het toezicht en aanknopingspunten voor verbetering	Eindrapport Samenwerken in het toezicht op kinderopvang, Andersson Elffers Felix (AEF)	Eenmalig (2019)
Overgang kinderopvang en onderwijs		
Inzicht in effectiviteit beleidsopties en hervormingen om tot beter onderwijs en meer kansengelijkheid te komen	Brede Maatschappelijke Heroverweging 1. Fundament op orde: kwalitatief goed onderwijs met kansen voor iedereen, Rijksoverheid, 2020	Eenmalig (2020)
Inzicht in behoefte naar informatieoverdracht tussen voorschoolse voorzieningen en onderwijs en bso en onderwijs	Inventarisatie naar de praktijk en behoefte aan informatieoverdracht voor een doorlopende ontwikkelijn 0-12 jaar, Ecorys & Sardes	Eenmalig (2020)
Inzicht in doeltreffendheid – kwaliteit (output) en ontwikkeling kind (outcome)		
Inzicht in de effecten van de kinderopvang op ontwikkeling kind en terugdringen van achterstanden	Evening I & II: Wat is het effect van de uitbreiding van het VE urenaanbod en inzet pedagogisch beleidsmedewerking op de kwaliteit en ontwikkeling van doelgroepkinderen? (Sardes & UU) Cohort onderzoek 'het jonge kind' naar effecten verschillende vormen van voorschoolse voorzieningen op de ontwikkeling van kinderen. (Kohnstamm Instituut & UU)	Eenmalig (2023) Meerdere deelrapporten
	Internationale literatuur: - Who benefits from universal child care? Estimating marginal returns to early child care attendance, CREAM 2018. - Do children benefit from universal early childhood education and care? Huizen & Plantenga, Economics of education review 66 (2018), p. 206-222. - Structural characteristics and process quality in early childhood education and care, P. Slot, OECD Working Papers No. 176 (2018). - Is universal child care leveling the playing field? Havnes & Mogstad 2014, Journal of Public Economics 127 (2015) 100–114. - Geschiedenis en toekomst van voorschoolse educatie in Nederland, Swart & Van der Wiel, in Jong leren ESB, Jaargang 102 (4747) 9 maart 2017. - Literature review on early childhood education and care for children under the age of 3, OECD	Eenmalig

	Programma ZonMW: Effecten van kinderopvang: welke factoren bepalen de effecten van kinderopvang?	Enmalig (bevindingen verwacht in 2021)
	Programma Zon MW: Ontwikkeling van een module "Babyopvang" en toetsing van die module	Enmalig (bevindingen verwacht in 2021)
<i>Inzicht in effectiviteit van interventies gericht op professionalisering van de kinderopvang</i>	Programma ZonMW: Wat is de effectiviteit van toepassing van het instrument 'deugdenaanpak' ter vorming en stimulering van positieve eigenschappen van peuters in de opvang.	Enmalig (bevindingen verwacht in 2021)
	Programma ZonMW: Inventarisatie van werkzame factoren en noodzakelijk geachte competenties bij pedagogisch medewerkers voor vroegtijdige signaleringen bij kinderen die extra begeleiding nodig hebben.	Enmalig (bevindingen verwacht in 2021)
	Programma ZonMW: Ontwikkelen werkwijze die taal,- spel,- en denkontwikkeling van kinderen via interacties stimuleert.	Enmalig (bevindingen verwacht in 2021)
	Programma ZonMW: Wat is de effectiviteit van de professionaliseringstrajecten gericht op dialogische gesprekken tijdens spelbegeleiding van 2-4-jarigen.	Enmalig (bevindingen verwacht in 2021)
	Programma ZonMW: Wat is de effectiviteit van het professionaliseringstraject waarin pedagogische medewerkers groene buitenruimtes gebruiken ter bevordering van de competenties van het kind?	Enmalig (bevindingen verwacht in 2021)
<i>Experiment meertalige dagopvang en meertalige peuterspeelzaalwerk (2018-2021)</i>	Tussenrapportage project MIND, Universiteit van Amsterdam	Jaarlijks (laatste 2021)
<i>Inzicht in de effecten van kwaliteitsverbetering (Wet IKK) op de kwaliteit van de kinderopvang</i>	Monitor Wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang, Bureau Bartels Evaluatie wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang	Jaarlijks vanaf 2018 2021
Wat weten we nog niet?		
<i>Wat zijn nog kennislacunes? Welke kennisvragen komen daaruit voort?</i>		
Conclusie: De basiskennis over de kwaliteit van de kinderopvang is beschikbaar. De ontwikkelingen in proceskwaliteit worden jaarlijks gemonitord door het instrument LKK. Het toezicht en handhaving op de structurele kwaliteit en veiligheid is georganiseerd en jaarlijks verschijnt er een inspectierapport dat inzicht geeft in de veiligheid van de kinderopvang en de uitvoering van het toezicht. Er zijn nog een aantal kennislacunes: 1) <u>Effecten van (kwaliteitsimpulsen in de) kinderopvang op de ontwikkeling van kinderen</u> De afgelopen jaren zijn veel verbeteringen doorgevoerd om de kwaliteit van de kinderopvang te verhogen, zoals de wet IKK. Deze kwaliteitsverbeteringen zijn bedoeld om ontwikkelingskansen voor kinderen te optimaliseren. Daarnaast wordt er ook in de praktijk geëxperimenteerd met interventies gericht op verdere professionalisering van de kinderopvang. Over de effecten van deze kwaliteitsverbeteringen en interventies op de ontwikkeling van kinderen wordt de komende jaren meer bekend.		

Momenteel ontbreekt het nog aan kennis over in welke mate kinderopvang in Nederland bijdraagt aan de ontwikkeling van kinderen. Er is wel internationale literatuur beschikbaar, maar landen laten zich niet makkelijk vergelijken. Het kinderopvangstelsel is overal anders wat betreft doelstellingen, inrichting, toegankelijkheid, kwaliteit en deze factoren beïnvloeden ook de effecten van de kinderopvang op de ontwikkeling van kinderen. De komende twee jaar wil ik onderzoek opzetten en inzichtelijk maken wat de bijdrage van kinderopvang in Nederland is aan de ontwikkeling van kinderen.

2) Buitenschoolse opvang

Het meest recent verschenen LKK rapport (2020) laat een stijgende lijn zien van de proceskwaliteit; De Nederlandse kinderopvang scoorde zelfs hoog in internationaal perspectief. Uit dit rapport kwam ook naar voren dat er nog verbeterlagen zijn te maken in de kwaliteit van de buitenschoolse opvang; een breder, educatief aanbod dat past bij de verschillende leeftijden van kinderen kan bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen en mogelijk de terugloop in deelname na 9 jaar beperken. Inzicht in hoe het kinderopvangbeleid kinderopvangorganisaties hierin het beste kan ondersteunen ontbreekt nog. Inzicht in het belang dat ouders hechten aan dat BSO inzet op en een bijdrage levert aan de ontwikkeling van het kind ontbreekt nog. Inzicht in de ervaringen en wensen van kinderen ten aanzien van BSO ontbreekt nog.

3) Gastouderopvang

Uit het LKK rapport kwam tevens naar voren dat de kwaliteit van gastouderschap erg varieert, waardoor sommige kinderen ontwikkelingskansen missen. Dit en hoe het toezicht verbeterd kan worden werd ook bevestigd in het "Thema-onderzoek Toezicht Gastouderopvang" van de Inspectie van het Onderwijs. Inzicht in hoe het kinderopvangbeleid gastouders/gastouderbureaus nog beter kan ondersteunen zodat de kwaliteit overal goed is ontbreekt nog.

4) Toezicht en handhaving

Een recent (intern) onderzoek naar de samenwerking in het toezicht liet zien dat toezicht en handhavingstelsel erg complex is. Het is wenselijk om met stakeholders nader te onderzoeken of en hoe dit eenvoudiger kan. Specifieke vragen daarbij zijn: Wat is goed toezicht? Wat is de voorspellende waarde van het toezicht op de kwaliteit? Wat kan er eventueel worden losgelaten. Een andere lacune heeft betrekking op de nalevingsbereidheid. Verder ontbreekt het momenteel nog aan inzicht in waarom bepaalde organisaties steeds opnieuw 'niet-naleven' en hoe dat verbeterd kunnen worden.